

KNJIŽNICA VIPAVA

Vipavski glas št. 12

Vipava 1840

april '89

18. APRIL
KRAJEVNI PRAZNIK VIPAVE

Tudi letos bomo krajanji Vipave praznovali svoj krajevni praznik v počastitev bitke na Nanosu. Vendar bo tokrat le malo drugače. Prireditve se bodo začele že v petek, 14.4.1989, nadaljevale v soboto, 15.4. in končale v nedeljo, 16.4. s pohodom na Nanos. K takemu načinu praznovanja so prispevala vsa društva v Vipavi, Osnovna šola, VVZ - vrtec in Vzgojni zavod Janka Premrla-Vojka.

Da bo praznovanje uspelo, vabimo VSE, prav VSE KRAJANE, da se prireditve udeležijo.

Še enkrat, **VABLJENI !**

PROGRAM:

PETEK, 14.4.1989 od 9^h - 11^h : risanje na Titovem trgu

Otroški vrtec in Zavod bosta risala na temo POMLAD

Nižji razredi osnovne šole pa na temo OTROŠKE IGRE

SOBOTA, 15.4.1989

- Ob 9^h : Balinarski klub "POD SKALA" Vipava vabi na klubsko tekmovanje dvojic na novem dvosteznem balinišču za gasilskim domom.
- Ob 10^h : V POD SKALI mednarodno tekmovanje v športnem ribolovu. Podrobnosti o tekmovanju bodo objavljene na plakatih.
- Ob 11,30^h : Na Titovem trgu bodo gasilci prikazali svoje veščine.
- Ob 14^h : Predtekma "veterani" : "NK Vipava".
- Ob 16^h : Mednarodna prijateljska nogometna tekma med "NK PRIMORJE" (PROSEK) Italija in "NK Vipava". Obe tekmo ob 70-letnici NK
- Ob 17^h : V parku -- na plošči ob spremljavi ansambla SMB nastop folklorne in plesne skupine, ki delujeta v okviru DOMA JLA.
- Ob 19^h : ste vabljeni v vipavsko kinodvorano, kjer bo osrednja **proslava** . Sodelovali bodo:
- kantautor in gledališki igralec Iztok Mlakar,
  - mladinski pevski zbor Osnovne šole Drago Bajc Vipava,
  - mešani pevski zbor Drago Bajc Vipava,
  - lovski moški pevski zbor "Zlatorog" Vipava.

Po proslavi v dvorani bodo vsi zbori zapeli pri spomeniku "Zdravljico".

NEDELJA, 16.4.1989

- Ob 8,30^h organizira Planinsko društvo Vipava tradicionalni pohod na Nanos izpred spomenika na Titovem trgu.

DRAGI KRAJANI, PESTRO BO IN ZA VSAKOGAR NEKAJ, ZATO PRIDITE !

KRAJEVNA SKUPNOST VIPAVA

TD VIPAVA

* REKA VIPAVA PRENEHA TEČI

Ime reke Vipave ni našega izvora, sega v daljnjo preteklost, še pred čase rimske zasedbe naših krajev.

Imena ostalih slovenskih rek so večinoma rimskega izvora, kot na primer: Savus - Sava, Dravus - Drava, Muras - Mura, Corca - Kokra, Kolapis - Kolpa. Slovani, naši predniki so poimenovali po svoje nekatere bistre hitre reke v Bistrice; zato imamo danes imena krajev po njih, Kamniška Bistrica, Bohinjska Bistrica, Ilirska Bistrica, Bistra pri Vrhniki... Nikakor pa ne moremo trditi to za reko Vipavo in sosednjo reko Hubelj, ki priteka v Vipavo, niti nista imeni po Rimljanih in prav tako ne slovanskega korena. Pred prihodom naših prednikov so tod bili Rimljani, ki so zasedli naše kraje 173. leta n.št. Pred njimi so bili tu naseljeni Kelti in Iliri in so ostali še pod Rimljani, v kolikor se niso asimilirali. Prvotna domovina Keltov je bila srednja in zahodna Evropa in pozneje so se razširili skoraj po celi Evropi do Anglije in pri nas do Balkana.

Sedaj pa naj poskušam navesti primere, ki bi potrdili domnevo, da je ime naše reke Vipave keltskega izvora. Soimenke reki Vipavi namreč najdemo Wipp v Ziljski dolini, na severnem Tirolskem, Voralberškem, severni Švici... Južno od Innsbrucka je znamenita dolina Wipptal, v našem prevodu Vipavska dolina ali Opava na Češkem. Naši sosednji reki Hubelj najdemo soimenke v Švici. Rimljani so imenovali Hubelj Flumen Frigidum, v našem jeziku Mrzla reka. Torej naj bi bilo tudi ime Hubelj po Keltih in ne po Rimljanih.

Povrnimo se nazaj za 150 let in pogledjmo kaj je bilo v notranjosti Nanosa, da je reka Vipava prenehala teči...

Trg Wipava je bil takrat sedež okrajne oblasti in sodišča, zato je okrajni komisar Resmann poslal iz Vipave uredno poročilo c.kr. predsedstvu okrožnega urada, ki se je glasilo takole:

"Slavno cesarsko krajevo predsedstvo okrožnega urada.

Današnje jutro je vzbudilo v prebivalcih vipavskega trga z izrednim dogodkom zmedo in strah.

Bilo je ob pol sedme ure, ko je reka Vipava, ki izvira ob vznožju Nanosa pod župniščem za graščino in takozvano Lipico v trgu Vipava, ne samo popolnoma nehala izvirati, ampak je odtekala voda, kar jo je bilo še v strugi začela teči nazaj v goro in se z gromom podobnim bobnenjem pogrezati v globino.

Do osme ure zjutraj so vsi mlini stali suhi in prestrašeni prebivalci so hiteli nabirati zaloge vode.

Prenehanje dotoka vode je povzročilo ustavitev vseh mlinov ob reki Vipavi do izliva v Sočo.

Ob osmi uri se je brez upanja čakajočim pokazalo dviganje vode, nakaj je prenehal odtok in voda je začela teči po starem in pomirila vse prebivalce.

Ta dogodek, ki ga je povzročil vdor vode v bližnjo, bolj globoko kot sam trg, ležečo votlino, hiti pokorna okrajna oblast slavnemu predsedstvu c.kr. okrožnega urada kot uradno dolžnost sporočiti.

Okrajna oblast Vipava, dne, 30. avgusta 1838
Resmann m.p., okrajni komisar"

Kaj naj bi danes odgovorili na to izčrpno poročilo in kaj so potem napravili, da bi izvedeli, zakaj je do tega dogodka prišlo ?

V "DELU" je bilo napisano 30. junija 1960, da je za ta dogodek kriv potres, vendar komisar Resmann tega v svojem poročilu ne omenja. Do danes je vse to ostala skrivnost in to bo vse dotlej, dokler ne bodo jamarji prišli v notranjost gore in tam marsikaj razvozljali.

Reka Vipava izvira iz več izvirov: izpod semenišča, Pod Skalo, Lipico in izpod Plaza; to nam razkriva da je tukaj razsežno podzemlje. Marsikaj nam da slutiti tudi tako imenovani Plaz. Ta je od zunaj vidna velika vdrtina, tu se je moralo v davnihi kaj nenavadnega dogajati in je domneva ali dokaz, da je notranjost gore votla...

Voda priteka na dan iz Nanosa in Pivke ter se od Predjame na Pivki do izvira v Vipavi pretaka kakšnih 15 - 20 km daleč v Nanosu.

"Pod Skalo" so Avstrijci v času Avstro-Ogrske izkopali manjši rov v goro, iskajoč živosrebrno rudo. Nekako na polovici razdalje rova leži v notranjosti manjše jezerce. Na koncu drugega dela rova je slišati skozi manjšo odprtino bučanje zraka in šum vode. Morda je v notranjosti slap ali pa tudi večja podzemeljska jama.

Potrebno bo v prihodnjem času razkriti skrivnostno podzemlje in raziskati notranjost nad reko Vipavo. To delo bi bilo možno opraviti v sušnem obdobju. Lahko bi za to izkoristili že imenovani opuščeni umetni rov, ki bi ga še nekoliko podaljšali ter tako prišli bližnjemu cilju naproti.

Franc CEROVŠEK

PIZZERIJA JOLLY

PIZZERIJA na Titovem trgu 12 v Vipavi je bila odprta pred eni letom za krajevni praznik 1988.

Čenjene stranke obveščamo, da je lokal odprt vsak dan od 9.00 - 21 ure, razen v ponedeljek in torek.

Izdelujemo več vrst PIZZ, ki predstavljajo italijansko specialiteto:

1. PIZZA ROMANA - iz testa, paradižnikove omake in sira;
2. PIZZA MARGARITA - iz testa, paradižnika, šunke in gob;
3. PIZZA VIPAVSKA - iz testa, paradižnika, šunke, gob, oliv in artičoke;
4. PIZZA JOLLY - iz testa, paradižn.omake, šunke, gob, oliv in artičoke; izbira še med feferoni, ribami, slanici, olivami, artičokami in jajcem.

Vse pizze so začinjene z začimbo origano (vranilova trava).

Pizze pripravljamo tudi za dom.

Imamo odlična vipavska vina in točeno pivo po zmernih cenah.

PRIPOROČAMO SE, OBIŠČITE NAS, NE BO VAM ŽAL !

PIZZERIJA JOLLY - AMBROZIČ

TITOV TRG DOBIVA NOV IZGLED ✓

V prejšnji številki smo poročali o poteku del pri asfaltiranju trga, v današnji pa vam predstavljamo urejanje pločnikov. Upamo, da boste v naslednji številki lahko brali že o obnovi fasad.

Ves pločnik na vzhodni strani trga meri okrog 420 m². Pločnik je zaradi novega dodatnega namena - na njem naj bi se razvijale gostinske in druge usluge - dvakrat širši od prvotnega. Delo, ki se kaže sprotno, nas je v svojem obsegu presenetilo, saj na začetku teh del nismo mislili, da bo to tako velik finančni, pa tudi delovni zalogaj. Preden vam predstavimo konstrukcijo del, bi radi obrazložili, da teh del ne izvajamo iz sredstev samoprispevka, kot si nekateri krajanji napačno razlagajo.

Finančna konstrukcija:

Turistično društvo Vipava je prispevalo 7.000.000.- din, vsi trije gostinski lokali na trgu so prispevali po 500.000.- din, prispevali so tudi: MIP Nova Gorica, PTT Nova Gorica, Stanovanjska skupnost Ajdovščina, Goriški vodovodi, Klet Vipava, Gradbeno obrtno podjetje Ajdovščina, Gomizelj in Pizzerija.

Vendar pa vse to delo ne bi bilo realizirano, če ne bi priskočila na pomoč JLA - VP 1266 Ajdovščina. Naj podrobneje predstavimo obseg del, ki so jih izvajali pripadniki navedene vojne pošte.

- Delovne ure vojakov 2330
  - Delovne ure starešin: 254
  - Efektivne delovne ure strojev: 106
  - 764 prevoženih km z 12 m³ tovornjaki pri odvozu in dovozu materiala.
- Odpeljali so 380 m³ odpadnega materiala, vgradili pa 84 m³ betona.

Ob teh podatkih si bo vsak krajan lažje predstavljal, kaj to pomeni za kraj v finančnem smislu. Finančna sredstva, ki so jih prispevala društva, lokali, delovne organizacije in krajevna skupnost so zagotavljala le nakup materiala, ki je vreden nekaj nad 20.000.000.- din.

Ob tej priložnosti so Goriški vodovodi obnovili vodovodno instalacijo, rešeno pa je bilo tudi vprašanje odtoka meteornih voda.

Prebivalcem Titovega trga se zahvaljujemo, da so uvedevno prenašali hrup ob izvajanju del.

PREDSEDNIK SVETA KS

Ivan PRINCES

PREDSTAVLJAMO FARMO VIPAVA

Kmetijski kombinat Vipava je med največjimi in najbolj urejenimi kombinati v Sloveniji. Ukvarja se s pridelovanjem, predelovanjem in prodajo hrane. Sestavljen je iz petih tozdov in delovne skupnosti skupnih služb. TOZD-i so:

- **Predelava**, ki se ukvarja s predelavo grozdja in mleka;
- **Sadje** Gorica prodaja sadje in vrtnine;
- **Strojni park** opravlja prevoze za našo in druge delovne organizacije;
- **Kooperacija**, ki združuje kmete kooperante in
- **Kmetijska proizvodnja**, ki prideluje sadje, grozdje, meso in mleko.

V tem TOZD-u se nahaja osem delovnih enot: tri vinogradniške in po ena sadjarska, gozdarska, vrtnarska ter dve farmi.

V tem velikem kombinatu in TOZD-u Kmetijska proizvodnja se nahaja Delovna enota živinoreja in poljedelstvo Vipava ali na kratko FARMA Vipava.

Farma je začela nastajati v povojnem obdobju zaradi ideje o družbenem kmetijstvu. Objekti in posestvo so bili majhni in skromni. Delo je potekalo ročno in fizično brez mehanizacije.

Z napredkom kmetijske mehanizacije se je tudi farma razvijala. Iz leta v leto se je večala; ob tem je potekala gradnja hlevov, senika, nakupili so novo mehanizacijo in zemljišča, urejali zemljo z melioracijo in komasacijo. Stalež krav na farmi se je v različnih časovnih obdobjih večal ali manjšal, odvisno od ekonomske politike, cene ter ponudbe mleka na trgu. bili so tudi časi, ko je bilo na farmi 400 krav molznic. Delo se je na farmi iz leta v leto mehaniziralo, tako da lahko danes govorimo o popolni mehaniziranosti.

Farma ima trenutno 200 ha zemljišč v trajni lasti. Od tega je 50 ha trajnega travnika (letališče Vipava), ostalo so njive na katerih se vrsti kolobar v naslednjem zaporedju: travnodeteljne mešanice, pšenica, silažna koruza. Na teh površinah se pridelava osnovna krma za živino; seno, travna silaža, koruzna silaža, zelena krma in strnišni dosevki. Vsako leto na 30 do 40 ha pridelamo pšenico za prodajo, ki jo odkupi Mlinotest. Trudimo se, da bi v prihodnje dobili za izkoriščanje še površino ajdovskega letališča, s katerim trenutno gospodari jugoslovanska ljudska armada. Čez poletje izkoriščamo višinski pašnik Avška gmajna za 60 telic. Trenutno redimo 185 krav molznic sivorjave in črnobelega pasme, 100 plemenskih telic in 30 telet. Teleta-moške potomce-prodamo 7 dni stare delavcem farme, telice pa pustimo doma za nadaljnjo rejo.

Farma bi lahko imela večje število krav (do 250), a zaradi slabe prodajne cene mleka se vodstvo TOZD-a odloča za počasno ukinjanje mlečne proizvodnje. Za leto 1989 je planiranih 170 krav molznic. Proizvodnja mleka se je na farmi v zadnjih letih močno povečala, saj smo s 4000 litrov prišli na 5300 litrov namoženega mleka na kravo in dosegli dober procent tolsče. O dobri kvaliteti priča podatek, da smo imeli v zadnjih letih mleko samo enkrat v II., ostalo vse v I. kakovostnem razredu. Za nas pomeni to večji dohodek, za mlekarno pa boljša kvaliteta proizvodov.

V zadnjih letih se je število zaposlenih zmanjšalo. Vzrok je bil težko fizično delo v naravnem okolju in v hlevih. Tako imamo trenutno zaposlenih 23 ljudi. Delovna sila je v glavnem iz okolice Vipave in delavci iz drugih republik. Za doseg čimboljših ekonomskih tržnih rezultatov bo potrebno tudi pri nas zaposlovati mlade kadre s srednjo kmetijsko šolo. Saj bomo le tako sledili stroški, ki tudi v kmetijstvu hiti pred nami. Na Vipavskem je mnogo mladih ljudi s končano kmetijsko šolo, vendar jim ta poklic ne ugaja, zato

si iščejo druga lažja delovna mesta. Zapostavljanje in razvrednotenje kmetijskega poklica nas vodi v počasen propad kmeta, kar pogojuje tudi odmiranje vasi. Znano je, da imajo vse ekonomsko razvite dežele zelo dobro urejeno kmetijstvo, poklic pa je časten in družbeno priznan.

V prihodnje se bomo morali vse bolj tržno ekonomsko obnašati: vnašati v proizvodnjo nove tehnologije, povečati proizvodnjo mleka na kravo iz leta v leto, izboljšati plodnost, pridelati čim bolj kvalitetno osnovno krmo ter tako zmanjšati porabo močne krme in s tem poceniti lastno ceno mleka.

Vsi kmetje pa bomo morali dokazati, da nismo peto kolo, ampak pomemben sestavni del družbe, ki jo bomo tudi mi gradili in vodili. Na koncu naj povem še kratek kitajski pregovor: "Reven kmet - revna država; bogat kmet - bogata država."

Ing. Branko Tomažič

Pripis Krajevne skupnosti Vipava:

Od ustanovitve pa do danes delo farme še ni bilo predstavljeno kraju. O delu na Farmi se širi več negativnih kot pozitivnih mnenj, vendar so posamezni člani KS in Turističnega društva v manjši meri sodelovali s farmo že v preteklosti. V zadnjem obdobju pa sodelovanje s KS dobro poteka, saj nam pomagajo s svojimi stroji pri zunanji ureditvi Vipave - urejanje parka pred Zavodom Janka Premrla-Vojka.

Kolektiv farme, zahvaljujemo se vam za dosedanjo pomoč, želimo vam nadaljnje delovne uspehe ter krepitev obojestranskega sodelovanja.

KRAJEVNA SKUPNOST VIPAVA

FINANČNO POROČILO KRAJEVNE SKUPNOSTI ZA LETO 1988

<u>PRIHODKI:</u>	1987	1988
Presežek prihodkov iz prejšnjega leta	2.046.764.-	4.449.384.- din
Dotacija iz proračuna občine	948.441.-	2.257.050.-
Dotacija SIS za komunalo	17.376.280.-	27.000.000.-
Dotacija za DPM	560.100.-	250.000.-
Najemnina za prodajo sadja na trgu	55.600.-	135.200.-
Prihodki od obresti a-vista	-	3.084.690.-
Drugi prihodki od krajanov -- za asfl., popravilo tel.kabla	3.897.690.-	3.583.219.-
SKUPAJ :	24.884.875.-	40.759.543.- din
<u>ODHODKI:</u>		
Najemnina za prostore KS in glasb.šole	377.239.-	1.377.117.- din
Telefon in pošta	59.986.-	164.117.-
Pisarniški material	27.826.-	66.060.-
Elektrika	135.387.-	317.415.-
Odvoz smeti	6.503.-	10.138.-
Storitve občanov po pogodbi	740.000.-	2.060.000.-
Odstranitev plevela ob mag.cesti	-	360.000.-
Asfaltiranje ulic-trga	11.653.660.-	20.000.000.-
Urejanje javne razsvetlj. Na Produ	6.659.060.-	-
Popravilo telef.kabla (novo naselje) in dr.	-	4.298.457.-
Revije	15.000.-	44.500.-
Amortizacija osnovnih sredstev	5.199.-	7.360.-
Bančne storitve	21.907.-	67.937.-
Zavarovalna premija	1.277.-	3.673.-
Dotacija DPM	455.268.-	60.000.-
Prisp.za inv.pokoj.zavarovanje	76.569.-	200.000.-
Za praznovanje dedka Mraza	200.610.-	-
Drugi material	-	275.450.-
SKUPAJ ODHODKI	20.435.491.-	29.312.424.-
RAZLIKA MED PRIHODKI IN ODHODKI ZA PRENOS V NASLEDNJE LETO	4.449.384.-	11.447.119.-

FINANČNO POROČILO SAMOPRISPEVKA

<u>PRIHODKI:</u>		
Presežek iz prejšnjega leta		11.433.374.-
Dotok sredstev	22.566.883.-	114.565.206.-
Skupaj prihodki	22.566.883.-	125.998.580.-
<u>ODHODKI:</u>		
Prenos na združena sredstva občine	11.054.523.-	80.324.722.-
Bančni stroški	78.986.-	379.193.-
IBT Ljubljana -- načrti za obnovo st.šole	--	30.467.195.-
Skupaj odhodki:	11.133.509.-	111.171.110.-
Razlika za prenos v naslednje leto	11.433.374.-	14.827.470.-

POTEK GRADNJE ZDRAVSTVENE POSTAJE V VIPAVI

Adaptacija Zdravstvene postaje Vipava se je začela 18.3. lani, ko je bila sklenjena prva pogodba. Zaradi interventne zakonodaje je potrebno vlaganje v postajo kombinirati s sredstvi samoprispevkov in z družbenimi sredstvi in dinamiko sproti prilagajati s pogodbami.

Prva pogodba je bila sklenjena za 150 milijonov din (15 starih milijard), od tega je bilo iz samoprispevka namenjenih 75,3 milijona, SGP Primorje pa je odobrilo 75 milijonov din blagovnega kredita. Adaptacija se je lahko začela.

Zdravstvena skupnost je nato nakazala konec lanskega leta 280 milijonov din sredstev, od tega je bila za 212,4 milijona din sklenjena druga pogodba, razlika pa je bila namenjena za poravnavo kreditnih obresti. Sledilo je še eno nakazilo Zdravstvene skupnosti v višini 310 milijonov din. Ta sredstva so bil apovečana za 80 milijonov din iz samoprispevka in sklenjena je bila naslednja pogodba. Za to celotno vsoto (390 mio) je bil kupljen zobozdravstveni stol za Zdravstveno postajo. Zdravstveni dom Ajdovščina pa je iz lastnih sredstev nabavil še drugi zobozdravstveni stol.

Za nakazila iz samoprispevka so dogovorjeni datumi za odvajanje in takojšnja vezava do nakazila Zdravstvenemu domu. V tem času je prišlo tudi do zapletov pri nakazovanju dela samoprispevka za skupni program v KS Slap. Vendar je ob izglasovanju referendumov v Podnanosu in v KS Lože-Manče bil dogovorjen tudi način za povrnitev dosedanjega izpada v skupnem programu. Nad porabo s samoprispevkom zbranega denarja bedi finančni odbor, ki spremlja prilive, poraba denarja pa je strogo namenska in se ne more prelivati drugam.

Skupno je bilo doslej zbranih iz samoprispevka v celotnem gornjem delu občine 230.607.733.- din ali nekaj več kot 23 starih milijard. Dodatnih 7.644.698.- din je prišlo iz naslova obresti, kar skupno zneso 238.252.431.- din. Kot smo dejali, je bilo v začetku ob sklenitvi pogodbe nakazanih 75 milijonov, ob zadnji tranši pa še 80 milijonov. Vmes je bila nakazana razlika, s katero se je plačalo kreditne obresti in premoščalo razlike za nemoten potek del med posameznimi nakazili iz omenjenih drugih virov (Zdravstvena skupnost). Ob koncu marca 1989 je bilo na žiro računu oziroma vezanih 7.948.720.- din, to je razlika, ki se je natekla od zadnjega nakazila Zdravstvenemu domu. KS Vipava je od skupne vsote zbrala 114.804.069.- din.

Od gradbenih del na objektu Zdravstvene postaje Vipava je potrebno dokončati ometavanje fasade, kineto, centralno kurjavo in njene instalacije ter stropove, nato sledijo še finalna instalacijska dela.

Za dokončanje bo potrebnega se precej denarja, kar velja tudi za nakup medicinske in pohištvene opreme. Glede na dinamiko poteka del naj bi bila zdravstvena postaja ob zagotovitvi trdnih virov financiranja predana namenu proti koncu leta.

Upajmo, da bo kljub krizi, v kateri živimo, res tako !

PREDSEDNIK OK SZDL AJDOVŠČINA

Artur LIPOVŽ

PLANINSKO DRUŠTVO VIPAVA

Odločil sem se, da vam bom v tej številki Vipavskega glasa predstavil delovanje Planinskega društva Vipava.

V društvu je včlanjenih 165 planincev. Vodi ga predsednica Martina NAGLOST, tajnik je Leon KODRE in blagajničarka Magda SEVER.

Delovanje društva v preteklem letu je bilo uspešno. Organizirali in izpeljali smo izlete na Snežnik, Porezen, Prisojnik in Javornik. Teh izletov se je udeležilo 60 planincev. Izpeljali smo tudi planinski tabor v Logu pod Mangrtom. Udeležilo se ga je 67 planincev. V tednu taborjenja smo izvedli tri ture na bližnje vrhove: Mangrt, Jerebico in Kluže. Za krajevni praznik smo organizirali pohod na Nanos. Kljub dobri organizaciji, reklami in lepemu vremenu se je pohoda udeležilo zelo malo ljudi. Boli nas predvsem to, ker vidimo, da ni zanimanja za pohod med krajanji Vipave, saj je to naš krajevni praznik, vendar se kaj malo zmenimo zanj. ali ima potem sploh smisel še organizirati ta pohod?

Na novo smo opremili poti, ki vodijo na Nanos s smerokazi in jih na novo markirali.

V oktobru sta alpinistična odseka Nova Gorica in Vipava organizirala srečanje in tekmovanje v športnem plezanju BELA 88 v novem centru za športno plezanje v kanjonu potoka Bela nad vasjo Vrhpolje pri Vipavi. Stene so visoke do 20 m, previsne so tako, da nudijo užitek tudi največjim mojstrom tega športa. Avtor smeri je naš član Marko Fabčič iz Vipave. Na tekmovanju, ki je bilo na mednarodni ravni, je sodelovalo 63 tekmovalcev in tekmovalk. Nedeljskega finala se je udeležilo prek petsto gledalcev z obeh strani meje; čudovito vreme in prijetno vzdušje ob gledanju najboljših plezalcev je navdušilo večino gledalcev. Med moškimi je zmagal tržaški alpinist Marco Sterni, med ženskami pa Mojca Oblak z Vrhnike.

Naša zvesta članica Nada KOSTANJEVIC je prejela Bloudkovo priznanje za dolgoletno požrtvovalno delo v planinski organizaciji.

Načrti za letošnje leto so:

Organizirali bomo izlete na Snežnik in Porezen, ta dva sta zimska vzpona, potem pride na vrsto Stol, pa z narcisami posejana Golica, v jesenskem času gremo v Dolomite in na Učko. Za konec leta pa se bomo udeležili zimskega vzpona na Javornik. Planinski tabor bo ! Vendar še iščemo lokacijo. Premor med posameznimi izletmi pa naj vsak izkoristi po svojih željah. Obeta se nam spet tekmovanje v športnem plezanju v Beli.

Za konec še planinski izrek:

"Hodi v planine, dokler je še čas,
ker prišel bo čas, ko ne bo več čas !
In kmalu bo ta čas!"

GOSPODINJSKA POMOČ NA DOMU

Vsepovsod se piše in govori, da se Slovenci staramo, da postajamo star narod. Če se hočemo o tem bolj učeno izraziti, potem rečemo, da delež nad 65 let

Tudi v naši občini je tako. Delež starejših prebivalcev pri nas znaša 13%, kar je celo več kot je povprečje v republiki.

Vse resne raziskave, ki so jih v svetu in pri nas opravili v zvezi z življenjem starejših ljudi, so pokazale, da je staranje lahko bogato in srečno življenjsko obdobje. Da postane starost prisposoba za proces nazadovanja in propadanja, prisposoba za esnčno stran življenja, so krivi predsodki starostnikov samih in tistih, ki žive okrog njih. Če pogledate okrog sebe, boste videli, da večina starejših resnično skrbi sama zase in je zadovoljna s svojim življenjem. Nekaterim pa zaradi boleznih fizične in psihične moči prekmalu poidejo in takrat potrebujejo pomoč. **Kdo jim jo nudi?** Svojci, če jih imajo in če niso predaleč. Kaj pa, če svojcev nimajo? Tu so še **sosedej**. Sosedska pomoč, kot ena izmed včasih najbolj razširjenih oblik solidarnosti, je še vedno živa. Tudi pri nas. Ni pa več tako pogosta, saj se zlasti v večjih krajih odtujujemo drug od drugega in se zapiramo vsak za svoja vrata. Sosea nočemo poznati v dobrem, pa tudi v slabem ne.

Kakšno pomoč pa lahko družba ponudi starejšemu krajanu ?

Zaenkrat le oskrbo v domu za starejše.

Ker smo vsi najraje doma, smo v Centru za socialno in svetovalno delo pristopili k izvajanju **organizirane gospodinjske pomoči na domu**. Pri tem smo se opirali na izkušnje iz drugih občin.

Gospodinjska pomoč na domu je po svoji vsebini podobna sosedski pomoči in obsegu opravila kot so čiščenje stanovanja, pripravljanje enostavnejših obrokov hrane in napitkov, pomivanje posode, pranje, sušenje in likanje perila, nakupovanje, prinašanje kurjave in po potrebi kurjenja, pomoč pri vzdrževanju osebne higiene, spremljanje po opravkih, družabništvo, itd....

Po načinu svoje organiziranosti pa gospodinjska pomoč predstavlja vmesno stopnjo ali povezavo med sosedsko pomočjo kot neformalno obliko pomoči in formalnimi oblikami pomoči, ki jih nudijo institucije - domovi.

Kar se tiče finančne plati zadeve, moramo povedati, da pomoč ni brezplačna, ampak jo plača tisti, ki jo naroči. Cena ni previsoka. Če pa kdo, niti sam niti s pomočjo otrok, ne more plačati, mu bo zagotovila plačilo Občinska skupnost socialnega skrbstva.

Kdo so možni izvajalci pomoči na domu?

To je lahko vsakdo, zaposlen ali nezaposlen, le da ima osebno nagnjenje za delo s starejšimi in določene lastnosti kot so: točnost, takt in bonton, obzirnost, natančnost, pripravljenost za pogovor brez zvedavosti in poklicna molčečnost.

Vse, ki mislite, da bi katerokoli izmed gospodinjskih storitev potrebovali in tiste, ki mislite, da bi storitve lahko opravljali, vabimo, da se pridružite naši akciji in svoje potrebe ali ponudbe javite na naš naslov ali na telefon 61 - 353. Organizirali vam bomo prvi pogovor med izvajalcem in uporabnikom pomoči, pomagali skleniti dogovor o izvajanju gospodinjske pomoči in uredili še vse ostale formalnosti.

NAŠI VREMENSKI POSTAJI

V naši krajevni skupnosti imamo dve vremenski postaji: ena je pri Kostanjevčevih, v ulici Milana Bajca 2, druga pa pri Abramovih na Nanosu. Pri Kostanjevčevih so pričeli vreme opazovati 1947. leta, postajo je vodil do svoje smrti moj pokojni mož Josip, nadomeščali pa smo ga družinski člani, od 1983. leta pa vodim postajo jaz, nadomešča pa me družina Kete, Na Hribu 19.

Vremenoslovci na manjših postajah vremena ne napovedujemo. Vpisujemo le sproti v posebne tiskovne vremenske pojave, ki jih enkrat mesečno posredujemo Hidrometeorološkemu zavodu v Ljubljano. Po teh opazovanjih proučujejo tam vremenska gibanja.

Na postaji v Vipavi imamo na vrtu obrometer (dežemer), posodo v katero se steka deževnica. Imamo tudi rezervno posodo za primer, če bi snežilo, ker se mora sneg odtajati pri sobni temperaturi, da ugotovimo količino vode. Zato v tem slučaju le premenjamo posodo. Z merico (menziuro) merimo količino padavin. Od vremenskih pojavov zapisujemo: dež, sneg, nevihto, točo, sodro, roso, slano, meglo. Zapišemo ob kateri uri so ti pojavi in koliko časa trajajo - vsaj približno. Ponoči vpišemo le "n", pa tudi podnevi, če nimamo ure pri roki le "dop", "pop" ali "več". Burje, če ni močna, ne pišemo. Imamo še palico za merjenje snežne odeje, a nam v Vipavi zaradi burje, ki povzroča zelo različne višine snežne odeje, to opravilo dela preglavice.

Postajo na Nanosu vodi Ivica Jež Abramova od 1967. leta. Njene naprave so bolj zapletene. Uporablja več dežemerov in snegomerov, saj se mora sneg v njih dolgo tajati, ima vremensko hišico s štirimi termometri: mokrim, suhim, minimalnim in maksimalnim. Vremenske pojave zapisuje trikrat dnevno: ob 7., 14. in 21. uri (jaz merim padavine le ob 7. uri zjutraj). Vremenoslovci po vsem svetu - ne le pri nas - se moramo držati sončne ure, tako da poleti merimo padavine in jih vpisujemo eno uro pozneje. (Saj vremena ni za eno uro manj!)

Naši zapiski niso nobena skrivnost in vam radi povemo, koliko je bilo dežja, kdaj je bila toča, kam je udarila strela, kakšno škodo so naredile vremenske ujme. Le za zavarovalnico naši zapiski niso merodajni. Dolžni smo vse vremenske ujme čimprej sporočiti Hidrometeorološkemu zavodu v Ljubljani in oni potem ustrezno ukrepajo. Tega se dobro spominjajo naši krajanje ob odpovedi predstave Rigoletto, ki je bila zavarovana proti vremenskim nezgodam.

Tako, prijatelji ! Dež in sonce ob pravem času vam iz srca želita obe vremenski opazovalki !

Nada KOSTANJEVIC

ALI POZNATE DREVESA V NAŠEM PARKU ?

TISA (TAXUS BACCATAL) zraste kot grm ali drevo do višine 12 m, v izjemnih primerih tudi do 20 m visoko. Tudi v našem parku rastejo kar tri, zato sem zbral več podatkov o tej vednozeleni oleseneli rastlini.

Listi so igličasti, premenjalno nameščeni na stranskih poganjkih in so dvoredni. Iglice so dolge 20 do 30 mm. Na zgornji strani so temno, na spodnji pa svetlozelene barve. Vrh iglic je koničast. Krošnja je zaobljena in zelo široka. Koreninski sistem je srednje globok in široko razvejan. Skorja je tanka, rdečkastorjave barve in se lušči v manjših luskah. Krošnja je gosta in veje segajo nizko po deblu. Mladi poganjski sozeleni z vzdolžnimi robovi. Na njih so številni stranski popki, ki ostanejo več let neaktivni in odženejo kot

adventivni poganjki, ko obrezujemo krošnjo. Zaradi tega lahko krošnjo poljubno strižemo in oblikujemo.

Tisa cveti marca in aprila, najprej se pojavijo moški cvetovi, potem tudi ženski. Opraševanje se vrši z vetrom. Semena dozorevajo od avgusta do oktobra. Obdajá jih živordeč sočen ovoj, s katerim se hranijo ptice in stalno raznašajo semena, ki kalijo šele čez leto ali dve. V mladosti raste tisa zelo počasi, komaj nekaj centimetrov na leto, kasneje nekoliko hitreje, vendar tisa v vsakem primeru velja za počasi rastoče drevo.

Tisa je senčna vrsta. Raste predvsem v različnih bukovich sestojih, kot posamezno drevo ali v manjših skupinah. Čeprav ima dobro obnovitveno moč in se po poškodbah dobro obnavlja je ogrožena vrsta in zato **zaščitená**. Pogosto tiso gojimo kot okrasno rastlino. Znana so zelo debela in stara drevesa (do 1000 let), katerih debela so pogosto nastala z zraščanjem večih debel in vej. Tisa raste v vseh Evropi, razen vzhodno od Poljske in v večjem delu Skandinavskega polotoka. Raste tudi v Alžiriji ter v Mali Aziji do Kavkaza.

OPOZORILO: Razen rdečega mesnatega semenskega ovoja, ki je užiten, je vsa rastlina strupena, zlasti listi.

Vir: Jože Mlaha, prof.: Dendrologija - Drevesa in grmi Slovenije

Ivan REHAR

Uvajamo novo rubriko:

KRONIKA ROJSTEV, SMRTI IN POROK V KS VIPAVA
OD 1.1.1989 - 31.3.1989

R O J S T V A

	Datum rojstva	Starši	Bivališče
1. JANA FAJDIGA	14.1.1989	Ivan in Andreja Pegan	Vojkova 30
2. IRIS PLEŠINAC	26.1.1989	Stojan in Zekija Ferizović	Gradnikove 7
3. URŠKA KOREN	6.2.1989	Franc in Vida Premrl	Zemona 4
4. DRAGAN MARKOVIČ	7.2.1989	Stojan in Kristina Vidović	Gradnikove 19
5. URŠKA SKAPIN	8.2.1989	Peter in Silvana Ferjančič	Na Produ 12
6. SEBASTIJAN FERJANČIČ	8.3.1989	Franc in Marjeta Lenščak	Zemona 2
7. DEJAN JOVETIČ	8.3.1989	Dušan in Slavica Djukanović	Gradnikove 1

S M R T I

1. ANTON BAJC	roj. 1.6.1922 v Vipavi umrl 1.1.1989 v Šempetru pri Gorici	Ul.I.Ščeka 1
2. ANA PREPROST	roj.30.12.1912 v Podnanosu umrla 23.1.1989 v Šempetru	Gradnikove 13
3. LJUDMILA PREMRL	roj. 14.11. 1921 v Kontovelu umrla 14.2.1989 v Ljubljani	Na Produ 5
4. VINCENCIJ FERJANČIČ	roj. 21.1.1905 v Vipavi umrl 16.2.1989 v Vipavi	Beblerjeva 3
5. ANGEL PEGAN	roj. 10.3. 1923 v Vipavi umrl 10.3. 1989 v Vipavi	Grabrijanova 5

POROK V TEM OBDOBJU NI BILO

OPOZORILO OTROKOM IN STARŠEM !

STAREJŠI PREBIVALCI VIPAVE SE PRITOŽUJEJO, DA OTROCI ZVONIJO NA HIŠNE ZVONCE, POTEM PA TEČEJO DALJE. TO JE NEPRIJETNO ZA STAREJŠE LJUDI, KI POČASI PRIDEJO DO VRAT, KJER NI NIKOGAR.

STARŠI, OPOZORITE SVOJE OTROKE, DA SE NE ZABAVAJO NA RAČUN STAREJŠIH KRAJANOV !

Uredniški odbor

LAVRIČEVA KULIŽNICA
AJDOVŠČINA

Od 1. decembra do 31.3.1989 so prispevali za **"VIPAVSKI GLAS"**

1. Marica Princes	Na hribu 2	5.000.- din
2. Zinka Strnad	Gradnikove b. 13	5.000.- din
3. Katarina Ipavec	Gradnikove b. 13	1.000.- din
4. Pepca Petkovšek	Ivana Ščeka 5	10.000.- din
5. Stanko Mikuž	Kreljeva 2	1.000.- din
6. Milan Krašna	Na Produ 15	10.000.- din
7. Sonja Pušnar	Nova Gorica	5.000.- din
8. Mira Bajc	Beblerjeva 9	5.000.- din
9. Anton Cizara	Pod gradom 16	10.000.- din
10. Irena Vovk	Pod gradom 14	8.000.- din
11. Ivan Curk	Pod gradom 9	10.000.- din
12. Franc Stare	Gradnikove b. 13	10.000.- din
13. Edvard Štefin	V.Reharja 18	10.000.- din
14. Francka Ferjančič	Vojkova 5	20.000.- din
15. Stane Nabergoj	Vojkova 2	20.000.- din
16. Jože Virant	Vojkova 3	50.000.- din
17. Leon Kodre	Beblerjeva 35	20.000.- din
18. Mira Bajc	Beblerjeva 9	10.000.- din

SKUPAJ: 210.000.- din

PRISPEVKE SMO UPORABILI ZA PAPIR.

**STROŠKE TISKANJA TE ŠTEVILKE "VIPAVSKEGA GLASA" PA JE KRILA PIZZERIJA
AMBROŽIČ, Titov trg 12 Vipava**

Vsem hvala !

"VIPAVSKI GLAS" - glasilo KK SZDL VIPAVA - april 1989

Pri pripravi 12. številke so sodelovali:

Janja Irgl, Ivan Rehar, Ivan Princes, Judita Podgornik, Magda Rodman, Vera Poniž, Nada Kostanjevic, Peter Vrčon, Leon Kodre, Franc Cerovšek, Artur Lipovž, Mirjam Gradovac, ing. Branko Tomažič, Ljuba Ivanov in Marija Ceket kot lektor.

Slika na naslovni strani predstavlja staro Vipavo, po nekaterih podatkih iz leta 1840. V sredini je vidna cerkvena sv. Marka, zgrajena 1539, porušena 1947. Naslovno stran je pripravil Branko Tomažič.
